

Головко О.М. До проблеми виявлення реальних та потенційних медіа загроз в інформаційному просторі України / О.М. Головко // Актуальні проблеми управління інформаційною безпекою держави : зб. Матер. наук.-практ. конф.; м. Київ, 19 березня 2015 р. – К. : Центр навч., наук. та період. видань НА СБ України, 2015. – С. 409-412.

УДК 342.5

Головко О. М.

аспірант Науково-дослідного інституту інформатики і права Національної академії правових наук України,

асистент кафедри кримінального права та правосуддя

Навчально-науковий інститут права і соціальних технологій ЧНТУ

ДО ПРОБЛЕМИ ВИЯВЛЕННЯ РЕАЛЬНИХ ТА ПОТЕНЦІЙНИХ МЕДІА ЗАГРОЗ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРІ УКРАЇНИ

Для України 2014-2015 роки стали переломними в багатьох сферах, зокрема й у інформаційній. В цей період очевидними стали негативні наслідки багаторічного втручання російських медіа в інформаційний простір України. Дослідження проблеми захисту інформаційного простору нашої держави велося ще з моменту проголошення незалежності, однак цим питанням приділялося мало уваги. На нашу думку, найперше, що слід вчинити при виникненні нового державного утворення – це сформувати у народу відчуття єдності та мінімізувати акцентування уваги на розбіжностях у світосприйнятті. При цьому, в Україні «наріжним каменем» завжди було мовне питання, яким спекулювало багато політиків, виходячи, в першу чергу, зі своїх власних, а не національних чи суспільних інтересів.

В наш час на свідомість людини суттєво впливають ЗМІ, які фактично виступають посередником між державою та суспільством, доносячи соціально значиму інформацію та формуючи в свідомості людей певні стереотипи

мислення. Таким чином, забезпечення індивідуума від неправдивої та викривленої інформації є першочерговим етапом для молоді держави, якого можна досягти тільки шляхом постійного моніторингу реальних та потенційних загроз інформаційній безпеці.

Як зазначає Сопілко І.М., в США зміна переліку загроз відбувається щороку, а сам перелік формується з урахуванням найсучасніших тенденцій розвитку інформаційного простору, загроз і можливостей держави щодо управління ними [5, с. 77].

Звернувшись до цієї практики варто розвивати в науковій доктрині ідею про необхідність формування єдиного органу, який би займався питаннями виявлення та аналізу загроз, що виникають чи можуть виникати в інформаційному просторі України. Передача такої компетенції унеможливила би розпорошення даної функції по іншим державним структурам та дало можливість оцінювати ступінь небезпечності виявлених інформаційних загроз.

Таким чином, основним завданням у межах цієї статті є встановлення провідного комплексу заходів забезпечення інформаційної безпеки людини у медіапросторі та відповідно до результатів цього визначити компетенцію органу, який в перспективі повинен регулювати правовідносини в даній сфері.

Відповідно до проекту Указу Президента України «Про Доктрину інформаційної безпеки України» до реальних та потенційних загроз інформаційній безпеці України відносять поширення негативного інформаційного впливу на свідомість людини і громадянина, здатного змінювати психічний стан, психологічні та фізіологічні характеристики, керувати свободою вибору [1].

У 2014 році на території Автономної Республіки Крим та південно-східних регіонах України здійснювався інформаційно-психологічний тиск на населення України з боку засобів масової інформації Російської Федерації, спостерігалася інформаційна експансія в національний інформаційний простір України, захоплювались стратегічні об'єкти української телекомунікаційної інфраструктури [2]. З огляду на дане твердження зазначимо, що Антонюк В.В.

виділяє такі правові категорії як «інформаційно-психологічний тиск» та «інформаційна експансія». Власне, саме ці категорії є найбільш актуальними в наш час, оскільки їх вплив на стан інформаційної захищеності людини є беззаперечним.

Під інформаційною експансією як суспільно небезпечним діянням у кримінально-правовому розумінні слід розуміти умисне захоплення з метою подальшого використання на свою користь інформаційного простору, або значного сегмента інформаційного простору певної держави, або групи держав. Основним полем інформаційної експансії є сегмент інформаційного простору, що охоплюють ЗМІ [4, с. 23].

Основним фактором формування в людини імунітету до інформаційних впливів на її свідомість є виховання інформаційної культури та розуміння простих інформаційних процесів, що повсякчас вирують навколо неї.

Зокрема зазначимо, що під культурою поведінки у сфері інформаційних відносин розуміють: 1) множину особистих та суспільних моральних вимог, які стають для людини складовою її звичок і навичок, що виявляються в щоденній поведінці, діяльності (на виробництві, у побуті, у спілкуванні між людьми); 2) розвиток поведінки суспільних інформаційних відносин; 3) сприяння розвитку рівня суспільних інформаційних відносин (культивування); 4) запровадження, насадження, розвиток суспільних інформаційних відносин [3, с. 111].

Також засобом захисту свідомості від негативних медіа впливів є здійснення постійного моніторингу загроз інформаційній безпеці, що дає можливість прогнозувати їх появу та вплив на людину, розробляти превентивні заходи по убезпеченню суспільства від інформаційно-психологічного тиску. З цього приводу Антонюк В.В. доречно зазначає, що система забезпечення інформаційної безпеки має бути міжвідомчою і ієрархічно організованою. Державний механізм забезпечення інформаційної безпеки обов'язково має включати двосторонній зв'язок між суспільством, ЗМІ й державою [2].

На нашу думку, доречно також здійснювати моделювання інформаційних медіа впливів та штучних інформаційних нападів з метою вивчення реакції

суспільства на них та виявлення факторів, які треба враховувати при розробці безпекових заходів від негативних медіа впливів на суспільну та індивідуальну свідомість.

Таким чином, вищезазначені заходи захисту людини та суспільства від медіа загроз сприятимуть мінімізації інформаційно-психологічного тиску. Нагальною потребою при цьому є формування *єдиного координуючого органу*, який би займався питаннями виявлення та ліквідації інформаційних загроз для суспільної, групової та індивідуальної свідомості, створюючи умови для критичного осмислення інформації з ненадійних джерел та висвітлюючи в масмедіа виявлені спроби інформаційно-психологічного тиску.

Література

1. Проект Указу Президента України "Про Доктрину інформаційної безпеки України" від 12.06.2014 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://comin.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=113319&cat_id=61025
2. Антонюк В. В. Механізми державного реагування на сучасні виклики і загрози інформаційній безпеці [Електронний ресурс] / В. В. Антонюк // Державне управління: удосконалення та розвиток : електрон. вид. – 2014. – №8. – Режим доступу : <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=747>
3. Основи інформаційного права України: Навч. Посіб. / В.С. Цимбалюк, В.Д. Гавловський, В.В. Гриценко та ін.; За ред. М.Я. Швеця, Р.А. Калюжного та П.В. Мельника. – К.: Знання, 2004. – 274 с.
4. Савінова Н.А. До питання соціальної обумовленості криміналізації інформаційної експансії в умовах розвитку інформаційного суспільства / Н.А. Савінова // *Innowacyjność, prawo i politologia w wychowaniu: Pod redakcją Edyta Sadowskiej*. - Wydawnictwo Wyższej Szkoły Lingwistycznej w Częstochowie. - 171 s. - S. 23-33.

5. Сопілко Ю. М. Роль Закону України «Про основи національної безпеки України» в реалізації державної інформаційної політики України / Ю. М. Сопілко // Юридичний науковий електронний журнал юридичного факультету ДВНЗ «Запорізький національний університет» : електрон. вид. – 2014. – № 2. – С. 75-78.